

УДК 343.9

І. І. Гальона
здобувач*Навчально-наукового інституту права ім. князя Володимира Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом***КРИМІНОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ**

Постановка проблеми. Торгівля людьми є одним із найнебезпечніших злочинів, який полягає в посяганні на невід'ємні права людини – право на вільний розвиток своєї особистості, право на повагу до її гідності, на свободу та особисту недоторканність, свободу пересування і вільний вибір місця проживання, право на охорону здоров'я та медичну допомогу, а інколи й право на життя [1].

Така небезпека стосується, в першу чергу, жінок, чоловіків і дітей, яких використовують з метою жебракування, сексуальної та трудової експлуатації, та залучення до інших незаконних видів діяльності, що принижують честь та гідність людини [2].

Найбільш уразливими до торгівлі людьми є українці, які проживають у сільській місцевості з обмеженим доступом до працевлаштування. Жертвами торгівлі людьми з метою примусової експлуатації праці у сфері будівництва, сільського господарства, промисловості, домашньої роботи, лісозаготівлі, догляду за дітьми та жебрацтві».

У національному законодавстві поняття торгівлі людьми визначається у ст. 149 Кримінального кодексу України [2] «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини» та у ст. 1 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» [3] як «здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином» [2].

Ефективність попередження злочинів торгівлі людьми багато в чому залежить від професійних знань і навичок слідчих та оперативних працівників, які залучаються розслідування фактів торгівлі людьми.

Крім того, бракує комплексної програми попередження злочинів торгівлі людьми.

У той же час, підвищенню ефективності діяльності ОВС у попередженні та розкритті цих злочинів вимагає у першу чергу суттєвого вдосконалення оперативно – розшукові та процесуаль-

ні заходи, спрямовані на удосконалення попередження та розкриття цих злочинів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми ефективного застосування ефективних заходів розслідування фактів торгівлі людьми займалися такі науковці як: Над проблемою попередження жертв торгівлі людьми працювали такі вітчизняні дослідники, як: М.І. Андрієнко, В.С. Батиргареев, М.О. Васильєв, А.А. Вознюк Б.М. Головкін, О.В. Дручек, В.О. Іващенко, К.Б. Левченко, Я.Г. Лизогуб, О.В. Лисодєд, О.В. Наден, А. А. Небитов, Ю.С. Орел, Ю.В. Раковська, Є.Д. Скулиш, Р.І. Сулов, Л.В. Чеханюк та інші.

Наукові праці та дослідження визначених авторів безперечно мають велике значення для науки кримінології.

Метою дослідження є теоретична розробка та впровадження ефективних форм профілактики та розслідування торгівлі людьми.

Основні результати дослідження. Суспільно-небезпечне явище, яким є злочин, вивчається цілим рядом наук, перш за все, кримінально-правового циклу. Наука виділяє специфічні ознаки та являє їх у вигляді власної характеристики, під якою у загальному сенсі розуміється опис, визначення істотних, характерних особливостей, ознак кого-, чого-небудь [4].

Наука «кримінологія» вивчає закономірності та тенденції розвитку злочинності, її причини та умови, особистість злочинця, механізм детермінації та генезис злочинної поведінки. Всі категорії кримінології, відображаючи поглиблені знання багаточисленних явищ, викликаних злочинністю, здійснюють безпосередній вплив на організацію і тактику оперативно-розшукової діяльності [5, с. 120]. Для практики оперативно-розшукової діяльності у боротьбі з організованою злочинністю виключно важливий кримінологічний підхід до вивчення злочинної поведінки як процесу, що відбувається у просторі і часі та охоплює не тільки самі злочинні дії, але й соціальні та психологічні явища, що передували їм [6, с. 122-123].

Кримінологічна характеристика охоплює сукупність статистично значущих показників про злочинність (злочини) та особу злочинця [7, с. 10]. Вона є такою сукупністю даних (достатньою ін-

формацією) про певний вид (групу) злочинів або конкретне злочинне діяння, що використовуються для їх профілактики [8, с. 211].

Грунтовне дослідження проблем, пов'язаних із сутністю галузевих характеристик злочинів взагалі та кримінологічної характеристики, зокрема, провів О. М. Литвинов [9, с. 581–586]. Він відмічає, що, по-перше, тільки кримінологічна характеристика, на відміну від кримінально-правової або криміналістичної характеристики, найбільш повно враховує типові відомості про особу злочинця та жертву злочинного посягання, використовувані злочинні механізми тощо, які мають принципове значення з точки зору організації попередження злочинів даного виду, встановлення та викриття винних осіб. По-друге, на відміну від кримінально-процесуальної характеристики, в основу якої покладено предмет доказування, зміст якого наповнюють обставини, які узагальнені до такої міри, що поширюються на будь-який злочин, кримінологічна характеристика окремих видів злочинів насичена конкретним якісним знанням у формі інформаційно-статистичних зведень. Очевидно при цьому, що зміст кримінологічної характеристики передбачає не конкретизацію предмета доказування, а розгляд типових ознак окремих елементів злочинної діяльності даного виду.

Не можна залишити поза увагою й питання про системно-структурну подібність кримінологічної та криміналістичної, а за великим рахунком і кримінально-правової характеристик. Р.С. Белкін відмічає, що криміналістична характеристика є лише неоригінальним набором окремих кримінально-правових і криміналістичних відомостей, позбавлених новизни [10 с. 274].

Однак, при формуванні елементів структури відповідної галузевої характеристики, як інформаційної основи для спеціальних досліджень, виходячи із сутності та виду об'єкта, який вона характеризує, варто враховувати і використовувати ключові кримінально-правові, кримінологічні, криміналістичні дані про злочин понятійного, соціологічного і психологічного характеру. В іншому випадку зазначені характеристики втрачать свої правові, емпіричні та прикладні орієнтири, що вимагають наукового осмислення й опису, і будуть позбавлені всякого змісту і значення для відповідної галузі правознавства.

Конкретний зміст кримінологічної характеристики полягає у виявленні всіх ознак, які складають у своїй сукупності та взаємозв'язку її структуру. Тут можна виділити наступні групи елементів:

- кримінологічно-значимі ознаки злочину;
- дані, які характеризують кримінологічну ситуацію вчинення злочину;
- ознаки, які визначають специфіку діяльності із попередження злочинів.

До першої групи належать: дані про предмет злочинного посягання, дані про особу злочинця, мотив та мету злочину; дані про особу потерпілого. Як зазначає В.М. Кудрявцев статистична поширеність злочинів; дані про соціальні умови (обстановку) злочину (соціально-політична; соціально-економічна; час; географія; соціальне середовище тощо). До третьої: причини злочинів; наслідки злочинів; механізм злочину; обставини, що сприяють злочинам [8, с. 213].

О. М. Литвинов зазначає, що включення в кримінологічну характеристику злочинів елементів, які «запозичені» із кримінально-правової або криміналістичної та інших характеристик, цілком природний процес, корисний і виправданий, якщо вони мають кримінологічне значення. З метою забезпечення прикладного характеру кримінологічної характеристики вона мусить бути продуктом дослідження зв'язків між її елементами, які мають самостійне значення та попередньо достатньо глибоко проаналізовані. За результатами дослідження науковець приходиться до таких висновків [9, с. 584-585]:

– жодна з галузевих характеристик не здатна всебічно охопити ознаки, що мають важливе значення для організації та здійснення протидії злочинності. Відомості, наведені в цих характеристиках, не одного порядку і не конкурують, хоча і досить близькі за суттю. Вони призначені для вирішення різних завдань і є складовими елементами різних систем, тому повинні бути досліджені паралельно і в комплексі;

– кримінологічна характеристика злочинів може розглядатися в двох аспектах:

1) як поняття, що безпосередньо характеризує особливе явище (продукт діяльності людини) з виділенням в ньому характерних якостей, в яких відображаються його кримінальні властивості;

2) як поняття, що є науковою абстракцією та містить у собі загальні риси, властиві кримінологічним характеристикам певних груп злочинів;

– як будь-яка вихідна для науки категорія, кримінологічна характеристика являє собою абстракцію, значення якої обумовлюється закладеними в ній можливостями змістовної інтерпретації охоплюваного класу явищ;

– прикладний характер кримінологічної характеристики забезпечують встановлені в ході дослідження кореляційні зв'язки та залежності між її елементами, що сприяє визначенню невідомих компонентних складових.

Виходячи з наведених науково обґрунтованих положень, розглянемо кримінологічну характеристику торгівлі людьми. Треба сказати, що нині увага і міжнародних організацій і урядів багатьох країн пильно прикута до цієї проблеми, що справедливо обґрунтовується масштабами протиправних діянь. Голова 63-ї сесії Генеральної

Асамблеї ООН Мігель д'Еското Брокман заявив, що торгівля людьми стала однією з найбільш прибуткових сфер діяльності. Посилаючись на Міжнародну організацію праці, він зауважив, що щорічні прибутки від таких злочинів становлять 32 мільярда доларів, а також звернув увагу на те, що торгівці «живим товаром» відстають у своїх прибутках лише від злочинців, які займаються продажем наркотиків і зброї [11].

Розглядати характеристику торгівлі людьми необхідно оцінюючи масштаби цього явища у світі та Україні. За результатами проведеного під час дослідження анкетування, 91,7% опитаних слідчих вважають, що злочин «торгівля людьми» є високо латентним, а це говорить про те, що отримати достовірні дані про реальний стан цих злочинів досить складно.

Метою торгівлі людьми виступає експлуатація, яка має різні прояви. На думку респондентів понад 15,7% жертвами торгівлі людьми становлять неповнолітні дівчата, понад 72,9% становлять дівчата віком від 20-30 років, а також 11,2% становлять інші категорії громадян.

Проведене дослідження вказує на те, що жертвами торгівлі людьми, стають як молоді жінки (20-30 років), яких вивозяться для роботи у секс-індустрії, що свідчить про тенденції омоложення секс-бізнесу. Аналіз свідчить, що до 80% жінок, які потрапили в тенета секс-індустрії обманним шляхом. Більше того, жертвами торгівлі людьми найчастіше стають легковажні та довірливі дівчата віком (20-30 років) 81,2%), рівень освіти такі дівчата мають: вищу 40,1%, середню освіту мають понад 24,1%, а понад 33,9% не мали постійної роботи [Додаток К].

Досліджуючи ці проблеми Вербенський М. Г. зазначає, що торговці висувають більше вимог до «якості товару»; збільшується кількість потерпілих, які використовувалися не в секс-бізнесі, а експлуатувалися в домашньому господарстві, на нелегальних виробництвах; вік жертв становить 30-50 років; розширюються місця пошуку «живого товару», торговці переходять до сільської місцевості; більш завуальованим є вербування; поширюється торгівля з метою втягнення до порнобізнесу і проституції дітей на замовлення іноземців; змінюються форми торгівлі людьми, способи вербування, шляхи вивезення з урахуванням методів злочинної конспірації; з'являються нові форми експлуатації людини, пов'язані з використанням її інтелектуальних можливостей [12, с. 21-22].

Управління міжнародних зв'язків МВС України підтверджує, що наша держава виступає країною походження «живого товару» до розвинутих країн Південної та Західної Європи, Азіатсько-тихоокеанського регіону, передусім жінок і дітей, як найбільш уразливих верств населення, для використання переважно в сфері сексуальної індустрії.

За даними опитування слідчих, основними країнами-призначення для наших співвітчизників є Турецька Республіка, Російська Федерація, Республіка Польща, Чеська Республіка, Федеральна Республіка Німеччини, Держава Ізраїль.

Під час опитування респонденти назвали найпоширеніші маршрути переведення жертв торгівлі людьми, а саме: балтійський, східноєвропейський, центрально-європейски, балканський, африканський.

На думку Вербенського М. Г. викликає занепокоєння той факт, що лише 16,2% опитаних працівників поліції та 8,3% співробітників організацій, задіяних до протидії торгівлі людьми, висловили думку, що статистика МВС України щодо виявлення фактів торгівлі людьми приблизно відповідає фактичній кількості вчинених злочинів. Про те, що офіційна статистика далеко не повною мірою відображає реальну ситуацію поширеності торгівлі людьми в Україні, але він водночас зауважує, що вивчення статистики має позитивний вплив на планування діяльності з протидії торгівлі людьми [12, с. 42]. Характеристика торгівлі людьми неможлива без аналізу статистичних даних, навіть якщо вони не відображають повної картини.

Відповідно зменшується й кількість розслідуваних по даним фактам злочинів і кількість встановлених потерпілих, більшість із яких складають жінки. Має нестабільну динаміку жаклива цифра виявлених дітей, які постраждали від торгівлі людьми.

Загальна кількість жінок, які були протягом 2009 року вивезені налагодженими каналами до Західної Європи, як засвідчує НЦБ Інтерполу, становить близько 3000.

Кількість виявлених фактів торгівлі людьми або інших незаконних угод щодо людини, вчинених організованими групами і злочинними організаціями, має тенденцію до зменшення.

Однак, під час проведеного анкетування 65,4% опитаних слідчих, а також всі опитані співробітники організацій, задіяних до протидії торгівлі людьми, вказали, що злочин торгівлі людьми переважно вчинюється організованими групами (злочинними організаціями).

Характеристика постраждалої від торгівлі людини є одним із основних чинників, який накладає відбиток на механізм вчинення злочину [13, с. 170], і, відповідно, на організацію його профілактики, виявлення та розслідування.

Заслужують на увагу результати дослідження щодо торгівлі людьми Є. Стрекалова та О. Горбунової [14, с. 53-57], які під час проведеного ними опитування 23,8% потерпілих зазначили, що за кордоном до них застосовувалося фізичне насильство: їх били, мордували, залишали без їжі й води. До 54,8% потерпілих (з їх слів) застосовувалося психологічне насильство (зокрема, погроза фізич-

ним насильством, розповісти рідним і близьким про те, чим вони займаються, інші компрометуючі дані тощо). Як психічне, так і фізичне насильство мало місце стосовно 9,7% жертв. Ніякого насильства з боку злочинців, за свідченнями потерпілих, не застосовувалося щодо 11,7%. Найчастішим способом повернення потерпілих в Україну була їх депортація (48%). Власними силами повернулися на батьківщину 37% потерпілих, іншим шляхом (наприклад, допомогли інші особи втекти) – у 15% випадків. Найчастіше, у 64% оформлення виїзних документів та оплата переїзду потерпілих здійснювались за кошти вербувальника, відповідно, оформлення документів на дорогу сплачували самі потерпілі у 36% випадків. До 500 доларів США на місяць за роботу за кордоном потерпілим пропонувалося у 43% випадків, від 500 до 1000 доларів США – у 36%, від 1000 до 3000 доларів США – у 21%. Проте ті суми грошей, які пропонувалися потерпілим, і ті суми, які вони реально змогли отримати, дуже відрізняються. Кожна друга потерпіла фактично не отримала нічого (57%), до 100 доларів США за весь час роботи отримали 22% потерпілих, від 100 до 300 доларів США – 14%, від 300 до 500 доларів США і більше – 7%. Наведені данні дослідження доводять, що більшість потерпілих становлять молоді жінки віком (20-30) років з невисоким рівнем освіти та невдалим сімейним життям, яких супроводжує невлаштованість, малозабезпеченість та інші негаразди. Адже до них менш ризиковано застосовувати силу та їх легше ввести в оману, що використовується в більшості випадків (70%) [15, с. 183].

На думку К. Б. Левченко, яка зазначає, що якщо жінка привезла гроші, нехай і невеликі, після роботи в секс-бізнесі, до якого вона була втягнута оману, то вона не вважає себе жертвою. Бажання виїхати за кордон знову висловили 14 жінок з 20 опитаних, не дивлячись на страждання і приниження, через які багатьом із них прийшлося пройти [16, с. 11-12].

Особи, які причетні до вчинення даного злочину, також можуть бути як чоловіками, так і жінками. Надати характеристику особі злочинця не легко, бо він не завжди відповідає лише одноптипним узагальненим критеріям, особливо якщо діє у складі організованої групи. Н. М. Ахтирська зазначає, що за соціальним статусом торговців людьми можна розподілити на дві групи: кримінальні елементи, члени злочинних угруповань, з одного боку, і зовні законослухняні співробітники комерційних структур, часом високопоставлені співробітники банків, правоохоронних органів, туристичних фірм, засобів масової інформації – з іншого [17, с. 223].

Схожу думку висловлює і М. Г. Вербенський, який за соціальним статусом торговців людьми розділяє на дві групи: 1) кримінальні елементи,

члени злочинних угруповань; 2) працівники комерційних структур, банків, правоохоронних органів, туристичних фірм тощо. Розподіл їхніх ролей здійснюється за співучастю. Відповідно визначається розподіл осіб у групі, до складу якої, як правило, входять: організатор (керівник); «вербувальники», тобто особи, які підшукують та втягують жінок у зайняття проституцією для подальшого їх продажу; особи, які використовують наявні у них зв'язки з корумпованими працівниками правоохоронних органів; «кур'єри», які займаються переміщенням жертв через державний кордон України та перевезенням одержаних за них грошових коштів; закордонні «покупці», які займаються «працевлаштуванням» отриманих жінок. Встановлено, що особами, які вчиняють торгівлю людьми в Україні, є переважно чоловіки віком до 30 років (75%), жінки серед злочинців становлять близько 25% [12, с. 24].

На рівень торгівлі людьми в Україні впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. Зовнішніми є: процеси глобалізації економіки і трудової мобільності населення; розмежування між багатими і бідними країнами; розвиток світового виробництва; потреби дешевої робочої сили; відкриття кордонів; інтернаціоналізація тіньової економіки; наявність соціальної мережі за кордоном, що сприяє процесу виїзду; ліберальне ставлення законодавства багатьох країн до секс-індустрії.

Головною серед внутрішніх причин є скрутне соціально-економічне становище населення, суттєве зниження рівня життя, внаслідок чого значна кількість жінок віком 20-30 років стикаються з труднощами у працевлаштуванні. Високий рівень безробіття штовхає їх на пошук роботи за кордоном, не зважаючи навіть на невідповідність пропозицій рівню їх освіти і кваліфікації [12, с. 22-23].

Отже досліджуючи питання кримінологічної характеристики торгівлі людьми дає можливість зробити такі висновки:

- торгівлі людьми властивий високий рівень латентності, що впливає на достовірність статистичних даних профілактики цих правопорушень;
- переважно жертвами стають жінки, більшість із яких схильються до проституції чи інших форм сексуальної експлуатації [18, с. 1-89];
- значний відсоток потерпілих від торгівлі людьми зазнають з інших форм експлуатації;
- торгівля людьми набула ознак організованої злочинності, посідає одне із провідних місць у світі за прибутковістю після незаконної торгівлі зброєю та наркотиками, приносячи мільярдні прибутки;
- встановлено, що основними країнами-постачальницями «живого товару» на міжнародні ринки є Китай, Нігерія, Албанія, Болгарія, Білорусь, Молдова та РФ, Бельгія, Нідерланди, Німеччина, Італія, Туреччина.

Таким чином, значна частина виявлених осіб у вчиненні торгівлі людьми входили до організованих груп та злочинних організацій, відносно яких необхідно здійснювати ефективні заходи профілактичного впливу з метою попередження торгівлі людьми

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
3. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20 вересня 2011 року. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2012. Ст. № 19-20.
4. Тлумачний словник української мови он-лайн. URL: <http://www.slovnynk.net/?swrd=%F5%>.
5. Теория оперативно-розыскной деятельности: Учебник / под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, Г. К. Сенилова. М.: ИНФА-М, 2008. Х., 832 с.
6. Теория оперативно-розыскной деятельности: Учебник / под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, Г. К. Сенилова. М.: ИНФА-М, 2008. Х., 832 с.
7. Кальман А. Г. Криминологическая характеристика, детерминация и предупреждение изнасилований : автореферат на соискание научной степени кандидата юридических наук: 12.00.08 / Харьковский юридический институт. Х., 1986. 18 с.
8. Криминология : учебник / под ред. акад. В. Н. Кудрявцева, проф. В. Е. Эминова. М.: Юрист, 1995. 512 с.
9. Литвинов О. М. Про галузеві характеристики злочинів взагалі та криминологічну характеристику зокрема. *Форум права*. 2010. № 4. С. 581–586. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10lomkxz.pdf>.
10. Белкин Р. С. История отечественной криминологии. М.: Изд-во НОРМА, 1999. 496 с.
11. Председатель Генеральной Ассамблеи предупредил, что экономический кризис ведет к оживлению торговли людьми: Центр новостей Организации Объединенных Наций. URL: <http://www.un.org/russian/news/fullstorynews.asp?newsID=11278>.
12. Вербенський М. Г. Транснаціональна злочинність: криминологічна характеристика та шляхи запобігання : автореф. дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право / Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ МВС України. Дніпропетровськ, 2010. 42 с.
13. Фролова І. Вплив характеристики особи потерпілого при розслідуванні злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми. *Актуальні питання запобігання і протидії торгівлі людьми* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. К.: Академія управління МВС 2010. Харків: Права людини, 2010. С. 169-170.
14. Стрекалов Є., Горбунова О. Матеріали для практичного використання працівниками правоохоронних органів та суддями. К.: Атіка, 2006. 120 с.
15. Денисова Т. А. Торговля женщинами и детьми с целью их сексуальной эксплуатации: исследования в Украине. *Злочини проти особистої волі людини* : збірник матеріалів міжнародного науково-практичного семінару (Харків, 19-20 вересня 2002 рік) / [Редкол.: В. Сташис (голов. ред.) та ін.]. Харків: «Книжкове видавництво «Лествиця Марії». 2002. С. 179-184.
16. Левченко К. Б. Торговля жінками в Україні – порушення прав людини. *Вісник Університету внутрішніх справ*. Спеціальний випуск. Х., 1999. С. 7-13.
17. Ахтырская Н. Н. Корреляционные связи элементов криминологической характеристики торговли людьми: проблемы установления и использования в следственной практике. *Злочини проти особистої волі людини* : збірник матеріалів міжнародного науково-практичного семінару (Харків, 19-20 вересня 2002) / [Редкол.: В. В. Сташис (голов. ред.) та ін.]. Х.: «Книжкове видавництво «Лествиця Марії», 2002. С. 220-226.
18. Небитов А. А. Сексуальна експлуатація в Україні: кримінально-правовий та криминологічний аналіз : монографія. К. : Національна академія внутрішніх справ, 2016. 464 с.

Анотація

Гальона І. І. Криминологічні ознаки торгівлі людьми. – Стаття.

Актуальність статті полягає в тому, що торгівля людьми є одним із найнебезпечніших злочинів, який полягає в посяганні на невід'ємні права людини – право на вільний розвиток своєї особистості, право на повагу до її гідності, на свободу та особисту недоторканність, свободу пересування і вільний вибір місця проживання, право на охорону здоров'я та медичну допомогу, а інколи й право на життя. Така небезпека стосується, в першу чергу, жінок, чоловіків і дітей, яких використовують з метою жебракування, сексуальної та трудової експлуатації, та залучення до інших незаконних видів діяльності, що принижують честь та гідність людини. Ефективність попередження злочинів торгівлі людьми багато в чому залежить від професійних знань і навичок слідчих та оперативних працівників, які залучаються розслідування фактів торгівлі людьми. Крім того, бракує комплексної програми попередження злочинів торгівлі людьми. У той же час, підвищенню ефективності діяльності органів внутрішніх справ у попередженні та розкритті цих злочинів вимагає у першу чергу суттєвого вдосконалення оперативно-розшукової та процесуальні заходи, спрямовані на удосконалення попередження та розкриття цих злочинів. З'ясовано, що при формуванні елементів структури відповідної галузевої характеристики, як інформаційної основи для спеціальних досліджень, виходячи із сутності та виду об'єкта, який вона характеризує, варто враховувати і використовувати ключові кримінально-правові, криминологічні, криминологічні дані про злочин понятійного, соціологічного і психологічного характеру. В іншому випадку зазначені характеристики втрачуть свої правові, емпіричні та прикладні орієнтири, що вимагають наукового осмислення й опису, і будуть позбавлені всякого змісту і значення для відповідної галузі правознавства. Визначено, що на рівень торгівлі людьми в Україні впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. Зовнішніми є: процеси глобалізації економіки і трудової мобільності населення; розмежування між багатими і бідними країнами; розвиток світового виробництва; потреби дешевої робочої сили; відкриття кордонів; інтернаціоналізація тіньової економіки; наявність соціальної мережі за кордоном, що сприяє процесу виїзду; ліберальне ставлення законодавства багатьох країн до секс-індустрії.

Ключові слова: злочинність, особистість злочинця, злочинна поведінка, злочин.

Аннотация

Гальона И. И. Криминологические признаки торговли людьми. – Статья.

Актуальность статьи заключается в том, что торговля людьми является одним из самых опасных преступлением, заключается в посягательстве на неотъемлемые права человека – право на свободное развитие своей личности, право на уважение его достоинства, на свободу и личную неприкосновенность, свободу передвижения и свободный выбор места жительства, право на охрану здоровья и медицинскую помощь, а иногда и право на жизнь. Такая опасность касается, в первую очередь, женщин, мужчин и детей, которых используют в целях попрошайничества, сексуальной и трудовой эксплуатации, и привлечение к другим незаконным видам деятельности, унижающие честь и достоинство человека. Эффективность предупреждения преступлений торговли людьми во многом зависит от профессиональных знаний и навыков следственных и оперативных работников, привлекаемых расследования фактов торговли людьми. Кроме того, не хватает комплексной программы предупреждения преступлений торговли людьми. В то же время, повышению эффективности деятельности органов внутренних дел в предупреждении и раскрытии этих преступлений требуют в первую очередь существенного совершенствования оперативно-розыскных и процессуальных мероприятий, направленных на совершенствование предупреждения и раскрытия этих преступлений. Выяснено, что при формировании элементов структуры соответствующей отраслевой характеристики, как информационной основы для специальных исследований, исходя из сущности и вида объекта, который она характеризует, следует учитывать и использовать ключевые уголовно-правовые, криминологические, криминалистические данные о преступлении понятийного, социологического и психологического характера. В противном случае указанные характеристики потеряют свои правовые, эмпирические и прикладные ориентиры, требующие научного осмысления и описания, и будут лишены всякого смысла и значения для соответствующей отрасли правоведения. Определено, что на уровень торговли людьми в Украине влияют как внешние, так и внутренние факторы. Внешними являются: процессы глобализации экономики и трудовой мобильности населения; разграничение между богатыми и бедными странами; развитие мирового производства; потребности дешевой рабочей силы; открытие границ; интернационализация теневой экономики; наличие социальной сети за рубежом, что способствует процессу

выезда либеральное отношение законодательства многих стран в секс-индустрии.

Ключевые слова: преступность, личность преступника, преступное поведение, преступление.

Summary

Halona I. I. Criminological signs of human trafficking. – Article.

The relevance of the article is that trafficking in human beings is one of the most dangerous crimes, which is the encroachment on inalienable human rights - the right to free development of one's personality, the right to respect for one's dignity, freedom and personal integrity, freedom of movement and freedom choice of residence, the right to health care and medical assistance, and sometimes the right to life. Such dangers primarily affect women, men and children who are used for begging, sexual and labor exploitation, and engaging in other illegal activities that degrade human honor and dignity. The effectiveness of the prevention of trafficking crimes largely depends on the professional knowledge and skills of investigators and operatives involved in the investigation of human trafficking. In addition, there is a lack of a comprehensive crime prevention program. At the same time, increasing the efficiency of law enforcement agencies in preventing and detecting these crimes requires, first of all, significant improvement of operational and investigative and procedural measures aimed at improving the prevention and detection of these crimes. It is found that in the formation of elements of the structure of the relevant industry characteristics, as an information basis for special research, based on the nature and type of object it characterizes, should take into account and use key criminal law, criminological, forensic data on the conceptual crime, sociological and psychological nature. Otherwise, these characteristics will lose their legal, empirical and applied guidelines, which require scientific understanding and description, and will be deprived of any meaning and significance for the relevant field of law. It is determined that the level of human trafficking in Ukraine is influenced by both external and internal factors. External are: the processes of globalization of the economy and labor mobility of the population; the distinction between rich and poor countries; development of world production; the need for cheap labor; opening borders; internationalization of the shadow economy; availability of a social network abroad, which facilitates the departure process; liberal attitude of the legislation of many countries to the sex industry.

Key words: crime, personality of the criminal, criminal behavior, crime.